

Major gšt. František Papoušek:

Rakouský „Führung und Gefecht der verbundenen Waffen“. (F. u. G.) Díl XI. — Boj. (Pokračování.)

(Dokončení.)

VI.

Boj o přechody přes řeky.

Boji o přechody přes vodní toky je v předpise věnováno nejvíce místa. Stať pojednává o přechodech vodních toků nejdříve všeobecně, pak o násilném přechodu, o přechodu řeky za ústupu, o obraně řeky a o řekách jako oporách křídel a konečně o bojích na obou březích řeky.

1. Všeobecně o přechodech vodních toků.

Řeky v budoucí válce budou míti mnohem větší úlohu, nežli tomu bylo dosud, a to zvláště v obraně, v níž svými vlastnostmi nahradí značné bojové prostředky. Obranné vlastnosti zbraní nabývají daleko většího účinku proti útočníkovi, který musí překročiti překážku, jakou je řeka, která brání pohybu, ztěžuje pozemní průzkum a usnadňuje zastírání.

Použití čistě útočných zbraní, jako jest útočná vozba, bude řekami velmi omezeno nebo vůbec znemožněno. Proto přibývá v přítomné době řekám významu zvláště v boji proti nepříteli, majícímu převahu početní, převahu bojových prostředků a v boji na zdrženou. Ovšemže hodnota řeky jako překážky záleží na jejích vlastnostech.

Útok vedený přes řeku, která je velkou překážkou, vyžaduje značných příprav, mocných útočných prostředků, mnoho ženijního vojska a ženijního materiálu. Nepřátelské vzdušné síly mohou přípravy k přechodu řeky, jakož i jeho provedení mimořádně znesnadnit.

Malé řeky mohou za jistých okolností býti těžko překročitelnými překážkami (vlastností řečiště a přilehlého terénu, velká rychlost proudu, vysoké břehy a p.).

Hodnota řeky jako překážky může se však rychle a značně změnit. Povodně a husté masy plovoucích ledových ker, u velkých řek i bouře mohou dočasně znemožnit přechod řeky po lními přepravními prostředky. Pevný led na řece může jí úplně odejmouti významu jako překážky.

Boj o řeky možno shrnouti ve dva druhy, t. j. ve snahu překročiti řeku hájenou nepřítelem, tedy násilný přechod řeky, anebo ve snaze zabránit nepříteli přechod řeky, tedy obranu řeky.

Kromě toho budou vodní toky míti značný vliv na bojovou činnost za ústupu, nebo mají-li býti oporou křídel, a konečně, bojuje-li se na obou březích řeky podél jejího toku.

Rozumí se, že bude způsob překročení řeky jiný, bude-li protilehlý břeh volný od nepřítele nebo bude-li možno počítati jen se slabým odporem protivníkovým nežli tehdy, když nepřítel měl dosti času připravit obranu řeky.

Za postupu daleko od nepřítele nutno se snažit dosáhnouti protilehlého břehu řeky, kterou musíme překročiti, a obsaditi ve-

škeré přechody dříve než nepřítel. K tomu cíli je třeba včas zasaditi ženisty o materiál pro přechod pod ochranou předsunutých vojsk. Je-li stavba mostu nutná, může býti provedena hned po přechodu zajišťovacích vojsk. Podobně též si nutno počínati, je-li protější břeh dočasně bez nepřítele. Při nepřátelské protičinnosti může býti započata stavba mostu teprve tehdy, až jednotky překročivší řeku získají dostatek terénu na protilehlém břehu.

Lze-li však počítati jen se slabým odporem nepřítele, dále při pronásledování nebo jeví-li se u nepřítele známky demoralisace, může býti účelné, provésti přechod bez velkých předchozích příprav. Pod ochranou dělostřelecké palby a těžkých zbraní pěchoty započne se na široké frontě a na několika místech převoz jednotek. Převezené jednotky navzájem se podporující musí vynaložiti veškeré úsilí k rychlému získání prostoru, který by zajišťoval postavení mostu přes řeku. Převezené jednotky musí býti učleněny tak, aby mohly čeliti nepřátelským odvetným úderům a protiútokům. Stavba mostu se započne hned, jakmile to situace dovolí.

Přechod řeky bude zvláště obtížný a musí býti důkladně připraven, jestliže se nepřítel mohl po delší dobu věnovati plánovitěmu zařizování obraně.

Za ústupu závisí způsob přechodu řeky na tom, zda se koná mimo vliv nepřítele nebo pod jeho tlakem.

Je třeba vždy pamatovati na opatření proti činnosti nepřátelského letectva, rychlých pohyblivých jednotek a na možnou činnost protivníkovu na toku samém.

OPL. při přechodech přes řeky musí býti zvláště silná a hlavně zřetel musí býti věnován znemožnění vrhání pum a kulometné palby nepřátelského letectva na místa přechodu.

Přechod řeky musí býti organisován a připraven tak, aby překvapil nepřítele místem a časem; toho se dosáhne ztížením anebo znemožněním nepřátelského pozemního a vzdušného pozorování. K provedení příprav je nejprůhodnější noc a nepříznivé počasí. Takové přípravy, jež by upoutaly pozornost nepřítele, nutno provésti co možná až v noci před započetím přechodu řeky. Utajiti všechna opatření a přípravy je naprosto nutné; ke klamání nepřítele má býti použito všech prostředků, jako jsou šíření falešných zpráv, klamné pochody jednotek, mostových souprav a při násilných přechodech též pokusy o přechod na jiných místech, nežli je připravován, aby od nich byla odvrácena pozornost nepřítele a aby byl sveden k falešným odvetným opatřením.

Zamlžení řeky může podporovati její přechod, avšak nutno si při tom uvědomiti, že zamlžení značně ztěžuje orientaci na vodě a přivádí ke změnám směru plavidel.

Válečné říční lodi a bitevní motorové čluny velmi napomáhají při přechodu, jakož i při obraně řeky. Hodí se zvláště pro průzkum a střežení řeky, k boji s nepřátelskými říčními bojovými loďmi a k ničení bojových stanovišť na nepřátelském břehu, jakož i k akcím, jež mají nepřítele překvapiti. V útoku dodávají převezeným jednotkám morální podporu, za ústupu usnadňují přechod řeky zádním vojům, při obraně řeky mohou brániti převozu nepřátelských jednotek a ničiti jimi postavené mosty. Jejich spolupráce s jednotkami vyžaduje přesného upravení velitelem jednotky, které bylo svěřeno provésti bojovou akci na řece.

Při použití říčních válečných lodí a bojových člunů nutno dbáti na vlastní a nepřátelské říční miny.

Přechody velkých vodních toků se usnadní použitím motorových plavidel, ba v mnohých případech bude převoz jednotek jen jimi možný. Převoz motorovými plavidly přechod urychlí, šetří sil a umožní uvolnění ženistů k jiným úkolům.

Na dobu přechodů po mostech nebo lávkách určují se velitelé přechodů, jimž jsou podřízeni velitelé mostů nebo přívozů.

Velitelé přechodů jsou podřízeni veliteli vyšší jednotky a řídí:

provoz na řece a v okolí míst přechodů,

umístění jednotek a trénů blízko přechodů,

zrušení nebo zničení mostů, stavbu lávek, přívozů a p. podle rozkazů velitele vyšší jednotky.

Jim přináleží též úprava přímého zajištění místa přechodu proti útokům ze vzduchu, se země a na vodě silami určenými zvláště k těmto úkolům. Aby tyto úkoly mohly plnit, přidělují se jim nutná pojítka.

Při přechodech menšího rozsahu připadají uvedené úkoly velitelům mostů nebo lávek. Tato opatření jsou nutná proto, že taktičtí velitelé jsou plně zaneprázdněni vedením svých jednotek. Zálohy ženistů a ženijního materiálu musí být početné vzhledem na poměrně značné ztráty a na nutnost vystřídání ženistů. Ztráty při násilných přechodech proti silnému a energickému nepříteli jsou podle zkušeností z poslední války velké a činí 50% ženistů a 100% převážecího materiálu. U mostů a lávek mají být pro ten případ, kdyby byly poškozeny, ponechána plavidla, aby přechod řeky v takovém případě neuvázl.

Po těchto všeobecných směrnících přistupuje předpis k shrnutí zásad platných pro násilný přechod řeky.

2. Násilný přechod řeky.

Stať je rozdělena na tyto části:

- a) všeobecně o násilných přechodech,
- b) postup při přechodech (t. j. taktika přechodu).
- c) průzkum,
- d) příprava přechodu,
- e) provedení přechodu.

a) Všeobecně o násilných přechodech.

Násilný přechod řeky definuje předpis jako útok za velice těžkých podmínek a okolností, jež jsou dány překážkovou hodnotou řeky. Takový útok se připravuje a provádí všeobecně podle zásad obsažených v stati C, článek c) F. u. G., t. j. podle zásad pro útok na obrannou posici v pohybné válce.

Prostor pro násilný přechod má být určen vzhledem na úkol, situaci, vlastnosti řeky a přílehlého terénu. Přechod řeky má být proveden na široké frontě, masa prostředků pro přechod má být soustředěna v prostoru, v němž leží hlavní úsilí útoku.

Velmi podrobně pojednává předpis o podmínkách, jimž musí vyhovovati místa přechodu po stránce taktické a technické. Snad v žádném jiném boji nejsou taktik a technik na sebe odkázány tak, jako právě při násilných přechodech. Ale přesto taktik musí zůstat i zde vedoucím a hlavním činitelem. Proto také hned na počátku

této části zdůrazňuje předpis, že se technické požadavky musí podříditi požadavkům taktickým, je-li technické provedení přechodu spolehlivě možné.

Počet míst přechodů závisí na síle určené k přechodu, na druhu řeky a na tvaru terénu, na množství prostředků, které jsou k dispozici pro převážení a na stupni příprav nepřítele k obraně. Vzdálenost míst přechodu od sebe má býti zpravidla jen tak velká, aby vzájemná spolupráce převezenných jednotek byla možná.

Taktické požadavky pro volbu míst přechodu jsou stejné jako v našich předpisech. S technického hlediska mají přednost úzká řečiště s přiměřenou rychlostí proudu, s dobrým dnem pro kotvení a s pevnými, ne příliš vysokými pobřežními hrázemi.

Vedlejší ramena řeky usnadňují shromáždění plavidel a mostového materiálu, splavné přítoky pak usnadňují dopravu materiálu a zahájení přechodu s překvapením. Ostrovy v řekách často podporují provedení přechodu; nutno však se vyhnouti nahromadění vojsk a materiálu na nich a pamatovati na možnost zaplavení ostrova při povodních.

Přechod se začne prováděti zpravidla před svítáním. Je-li protilehlý břeh vidět a je-li viditelnost taková, že dovoluje další vedení boje, může býti započat přechod dříve. Při přechodu menšího rozsahu, jestliže přípravy pokročily přiměřeně daleko a dobře, může míti úspěch též rychlé využití nepříznivého počasí.

Proti demoralisovanému nepříteli, při úplném jeho překvapení, nebo má-li útočník naprostou převahu dělostřeleckou a bojového letectva, může býti započat násilný přechod též za dne nebo za příznivého počasí.

Válečné mosty musí býti často zřízeny stranou od silnic a cest. Tu pak musí býti postaráno o zřízení příjezdu k mostu a odjezdu od něho. Snahou musí býti co nejdříve vybudovati přechody v trase pevných silnic a uvolniti materiál válečných mostů.

b) Postup za násilných přechodů.

Zpravidla bude po skrytém příchodu bojových sil a jejich umístění v místě pohotovosti následovati převážení jednotek, provedené s překvapením na několika místech za silné ochrany palbou. Po vysazení prvních částí na protilehlém břehu musí býti se vši energií pokračováno v převážení dalších jednotek. Jen když silná nepřátelská opatření znemožňují další převážení, bude se v něm pokračovati za tmy, za nepříznivého počasí nebo pod rouškou umělé mlhy. Změna některých míst pro převážení může býti někdy účelná i nutná.

Délka dělostřelecké přípravy bude záviset na situaci, na úmyslech velitele, na obranných přípravách nepřítele a nebude provedena tehdy, jsou-li zaručeny všechny předpoklady pro překvapení nepřítele. Dělostřelectvo musí býti s to působiti soustředěnou palbou na všechny části protilehlého břehu a na prostory, z nichž může nepřítel působiti na naše místa pohotovosti a na místa přechodu, jakož i na směry přístupu nepřátelských sil, a to do značné hloubky. Proto musí býti palebná postavení dělostřelectva volena co nejbližše řeky, ovšem se zřetelem na skryt a technické vlastnosti použitého dělostřeleckého materiálu. Bočné postřelování nepřátelského břehu a přilehlého terénu dělostřelectvem s plochou drahou letu je velmi účinné, a proto má býti uskutečněno vždy, kdy-

koliv je to možné. Brzké převezení částí dělostřelectva, především horského a lehkého, k podpoře převezенých jednotek je nutné. Stavba válečných mostů je možná teprve tehdy, když převezенé jednotky získaly dostatek terénu a když se netřeba již obávat účinného rušení stavby válečného mostu nepřátelským dělostřelectvem. Silná nepřátelská činnost vedená proti válečnému mostu může donutit k přeložení mostu na jiné místo nebo přerušit práci na stavbě mostu do setmění. V takovém případě se udržuje spojení mezi oběma břehy jen plavidly. Při stavbě válečného mostu musí být snahou postavit jej hned tak, aby dovozoval provoz motorových vozidel. Má-li se překonat příliš široká řeka, může nastat nutnost zříci se stavby válečného mostu a provoz přes řeku, i když jde o větší jednotky, provádět motorovými přivozy.

c) Průzkum a zpravodajská činnost.

Průzkumná činnost musí být zvláště intensivní. Řeka jako překážka značně ztěžuje pozemní průzkum; přes to však musí být použito všech prostředků k získání zpráv o situaci na nepřátelském břehu. Často bude výhodné převézt jednotky určené k průzkumné činnosti na jiných místech, než na kterých se má provést přechod lesy, a vybavit je pro rychlé dodávání zpráv radiotelegrafickými přístroji.

Vzdušný průzkum nabývá velké důležitosti.

Při první zpravodajské činnosti nutno dbát, aby akce byla utajena. Zprávy získané od obyvatelstva třeba přijímat s rezervou, ocenit je podle hodnověrnosti a přezkoumat.

Dále jsou uvedeny obsahy rozkazů velitele vyšší jednotky pro průzkum a pro přechod a obsah nařízení velitele dělostřelectva, ženijního a telegrafního vojska pro přípravu přechodu.

d) Provedení přechodu.

Pro provedení násilného přechodu vytyčuje předpis tyto zásady:

současné zasazení příslušných bojových prostředků, zvláště dělostřelectva, dobře připravená spolupráce všech zbraní, přesné dodržení času stanoveného pro počátek převážení. Vše to dává největší naději na úspěch i proti nepříteli dobře připravenému k obraně;

převáženo musí být v klidu, beze zmatku a musí v něm být pokračováno se vši rozhodností, i když by hned v samém počátku došlo na některých místech k neúspěchu. Velitelé převážených skupin musí si být vědomi toho, že na zdaru převozu jejich skupiny závisí úspěch celku;

z míst, kde se přechod nezdařil, nutno jednotky a materiál co nejdříve nasadit na jiných místech, vyhlédnutých a předvídaných pro takové případy. To bude ovšem možno provést často teprve za tmy (zvláště přesun materiálu);

hned po dělostřelecké přípravě a zároveň se zahájením dělostřelecké podpory musí započít jednotky převážení. Dělostřelecká palba je řízena nejdříve na nepřátelské odpory na břehu a na bojové prostředky v jeho blízkosti, které mohou rušit převážení, a rovněž na nepřátelské baterie, které působí proti převáženým jednotkám a na nepřátelské pozorovatelny. Pak provádí dělostřelectvo uzavírací palbu na prostory, z nichž může protivník působit proti místům přechodu nebo odkud možno očekávat odvetné úder nebo protiútoky;

použití říčních válečných lodí a bojových člunů má být provedeno s překvapením a zároveň se zahájením převážení. Úkolem těchto bojových

prostředků je působiti proti nepřátelským odporům na břehu a k ochraně křídel vysazených jednotek;

jednotky určené jako první převážecí sled vyčkávají počátek převozu u svých plavidel ve vyčkávacích místech, z nichž v nařízenou dobu vyrazí. Za prvním sledem následují další sledy co možná v nejkratších časových intervalech;

jednotky prvního převezeného sledu mají co nejrychleji dosáhnouti terénních prostorů (cílů) jim stanovených, zaříditi průzkum, zjednotiti dotyk s nepřitelem a spojení se sousedy;

první sled vysazených jednotek musí počítati ihned po vysazení s útokem nepřátelské útočné vozby, a proto jsou mu již při převážení přidělovány zbraně pro obranu proti ní;

podpora vysazených jednotek dělostřelectvem a letectvem vyžaduje nepřetržitých situačních hlášení příslušnému velitelství. Proto již s prvním sledem musí býti vzata veškerá nutná pojítka;

ženisté a ženijní materiál se přidělí prvnímu sledu, jestliže v dalším postupu bude musit pěchota překonávat další překážky;

velitel musí vynaložiti vše, aby mohl za převezenými jednotkami posilati neustále posily a aby jejich další pronikání usnadnil dělostřeleckou podporou. Pro spojení dělostřelectva s pěchotou vyšlou se včas spojovací roje a ostatní jeho spojovací orgány. Pomocné pozorovatelný nutno ihned, jakmile je to možné, přeložiti na protilehlý břeh. Rovněž tak se převezou ihned, jakmile to situace dovolí, baterie určené k podpoře převezených jednotek a podřídí se velitelům těchto. Počet těchto baterií závisí na celkovém množství zasazeného dělostřelectva, od situace a od velikosti získaném prostoru. Útočná vozba bude rovněž co možná nejdříve převezena na protilehlý břeh. Poněvadž rakouské armádě není útočná vozba povolena mírovou smlouvou, říká předpis, že se tak bude díti v moderně vyzbrojených armádách;

jakmile se jednotky zmocní protilehlého břehu, musí se snažiti co nejrychleji získati prostor do hloubky tak daleko, aby nepřítel nemohl s gros svého dělostřelectva působiti na přechody systematickou účinnou palbou;

často bude situace vyžadovati, aby převezené jednotky vyčkaly ve vytvořeném předmostí převoz dalších sil, které budou s nimi v postupu pokračovati.

Rozkaz k stavbě mostu dává velitel vyšší jednotky. Předčasné započeti stavby mostu mohlo by někdy vésti k těžkým ztrátám na materiálu. To je třeba dobře si uvědomiti, zvláště je-li k dispozici materiál jen k stavbě jednoho válečného mostu.

Akce prováděné na jiných místech nežli na místech určených k skutečnému provedení přechodu za tím účelem, aby protivník byl klamán, nařizuje velitel vyšší jednotky. Musí však býti vedeny se stejnou rozhodností jako skutečný přechod. Ke klamání nepřitele značně přispěje, přidá-li se demonstrujícím jednotkám co možná hrubé a těžké dělostřelectvo. O účelu akce se uvědomí důvěrně jen velitel těchto akcí.

Podaří-li se demonstrační akce, může býti úspěchu využito rychlým přísunem dalších sil.

Ke konci této části uvádí předpis obsah rozkazu velitele vyšší jednotky k provedení násilného přechodu.

3. Přechod řeky při ústupu.

Pro provedení přechodu řeky za ústupu jsou rozhodující: úkol, situace, vlastnosti řeky jako překážky, počet, místa a druh zřízených již přechodů, počet k dispozici jsoucích ženistů a množství převážecího materiálu, jakož i doba potřebná k zřízení nutných přechodů.

Velitel ustupujících vojsk musí učiniti opatření stran průzkumu, zajištění ženistů, pomocných pracovníků a materiálu, shromáždění výpomocného nářadí získaného z místních zdrojů, zajištění zřízených již mostů, opatření pro OPL. míst přechodů a zajištění toku (proti plovoucím minám a říčním bojovým plavidlům).

Počet a poloha míst přechodu má vyhovovati síle a učlenění ustupujících jednotek. Stavba a úprava přechodů musí býti započata ihned.

Velitel vojsk vyhradí bojovým a zásobovacím jednotkám místa pro přechod a určí jejich pořadí přechodu. Řízení cirkulace, vytyčení cest a použití vůdců je velmi důležité.

Děje-li se ústup mimo činnost pozemního nepřítele, má býti obrácen větší zřetel na technické požadavky. Má-li řeka nedostatečný počet přechodů, je přechod řeky prováděný za ústupu pod tlakem nepřítele velmi obtížný; včasné zřízení přechodů je jednou z nejdůležitějších povinností velitele. Utajení a klamání protivníka, zřízení překážek, využití noci a nepříznivého počasí a umělého zamlžení nabývají zvláštního významu. Rovněž musí býti učiněna opatření, aby bylo nepříteli zabráněno nebo alespoň ztíženo pronásledování přes řeku.

Při volbě míst přechodu má býti přihlíženo k příznivým podmínkám pro obranné předmostí a pro zadržovací posice, které mají usnadňovati zvláště obranu proti útočné vzbě. Co nejdříve je třeba vybudovati na odlehlem břehu od nepřítele plán palby k obraně přecházejících vojsk.

Na volbu a vybavení předmostí má vliv jejich úkol, t. j. zda mají sloužiti jen k ochraně ústupu přes řeku, nebo mají-li býti uhájena v rámci zamýšlené obrany řeky pro budoucí ofensivní akce.

Dobu, kdy mají býti mosty rozebrány nebo zničeny, nařizuje velitel vyšší jednotky. Treba vždy učiniti opatření pro přechod vojsk, jež zůstanou v dotyku s nepřítelem.

Při přechodech řeky pod tlakem nepřítele přepraví se poslední jednotky nebo zadní voje po zrušení válečných mostů nebo normálních mostů většinou s využitím temnoty, nepříznivého počasí nebo umělé mlhy. Nepronásleduje-li nepřítel přímo, slouží mosty, které jsou připraveny k zničení, co nejdéle jednotkám zadních voňů pro přechod řeky. Zničení se mají v části blíže nepřátelského břehu.

4. Obrana řeky.

Zvláštní pozornost věnuje předpis obraně řek. Zásady v této části obsažené se uchylují v mnohé věci od předpisů a zásad užívaných v jiných armádách. Předpis rozeznává dvojí obranu řeky — přímou a nepřímou.

Tato stat je rozdělena na tři části. V první definuje předpis pojmy přímé a nepřímé obrany a stanoví všeobecné zásady pro obranu řeky; v druhé části pojednává podrobněji o přímé obraně a v třetí pak o nepřímé obraně řeky.

a) Všeobecné zásady.

Účelem přímé obrany je zabránit nepříteli přechod přes řeku v obranné posici na břehu řeky. Dovoluje-li to situace, zvláště početnost vlastních sil, povaha řeky jako překážky, může být účelné — praví předpis — bránit řeku přímo především tam, kde je pravděpodobné, že nepřítel zamýšlí provést násilný přechod značnými silami.

Účelem nepřímé obrany je přivést rozhodnutí protiútokem na nepřítele v době přecházení řeky. Bude jí použito tehdy, když početnost vlastních sil nedovoluje přímou obranu, nebo když je v úmyslu pustit část nepřitele přes řeku a pak ho napadnouti s převahou sil. Proto zajišťují řeku přímo na břehu přední stráž, zatím co hlavní síly jsou drženy pohotově k provedení protiútku.

V tomto způsobu obrany řeky je vidět naprostou úchylnost od běžných zásad jinde užívaných. Zdá se, že se tohoto způsobu dá dobře použít v pohybné válce za předpokladu dobré morálky a dobře vycvičených vojsk a zvláště tehdy, disponuje-li obránce rychlými, pohyblivými jednotkami motorisovanými a mechanisovanými.

Předmostí na nepřátelském břehu mají zajišťovati volnost jednání na obou březích řeky. Mohou značně usnadňovati obranu řeky a často umožňovati i bojovou akci hledající rozhodnutí na nepřátelském břehu. Musí umožniti převážení jednotek i za velmi silné činnosti protivníkovy. Vyžadují však značné síly a budou tvořena jen u řek s velmi významným překážkovým charakterem.

K doplnění vzdušného průzkumu má být pozemní průzkum na nepřátelské straně udržován tak dlouho, jak dlouho je to jen možné. Organizování výzvědné služby je důležité.

Použití světlometů má velký význam; nesmí se jich však použít předčasně.

Ženíjnímu vojsku v obraně řeky přináležejí při budování překážek a při průzkumu na nepřátelském břehu ničení přechodů, plavidel a výpomocného materiálu, pátrání a vyzvídání technických příprav nepřitele k přechodům, zjišťování nepřátelských minových polí, ničení přechodů plovoucími předměty a plovoucími minami, jakož i odplynování plynem zamořených prostorů.

b) Provedení přímé obrany řeky.

Přímá obrana řeky se provádí podle zásad obsažených v stati E, pojednávající o obraně v pohybné válce.

Hlavní obranná posice (Hauptkampflinie) je přímo na vlastním břehu. Při volbě druhé posice je třeba dbátí toho, aby nepříteli, jemuž se podařilo řeku přejít a zatlačit první posici, bylo přenecháno co možná nejméně terénu.

Tuto zásadu stanoví předpis pravděpodobně proto, aby bylo protivníkovi znemožněno přesunutí větších sil a hlavně většího množství dělostřelectva na břeh obráncův a nasadit široce založený útok.

Obranný plán se vypracuje vzhledem na útočné možnosti nepřitele podle zásad obsažených v čl. 206—208, pojednávajících o plánu obrany a plánu palby.

V palebném plánu je třeba zdůraznit palebná soustředění na prostory, které přechod řeky zvláště usnadňují a podporují.

Pro stanovení obranných úseků jsou hlavně rozhodující útočné možnosti nepřítele. V zálohách velitele vyšší jednotky mají býti co možná rychlé, pohyblivé jednotky. Jinak platí pro zálohy zásady obsažené v čl. 38 a 139. Pěchota musí svou palbou ovládati řeku a oba její břehy. Boční palba má býti připravena hlavně na pravděpodobná místa vyčkávací a na místa převozu samého. Překvapení nepřítele kulomety, děly a minomety mlčícími až do okamžiku zahájení převozu má velký význam.

Za tmy a za nepříznivého počasí doporučují se zvýšená opatření pro obrannou palbu s vlastního břehu.

Dělostřelectvo musí býti s to zabránit nepříteli přiblížení k řece a přísunu materiálu pro převážení a musí proto míti možnost působiti soustředěnou palbou na předpokládaná místa pohotovosti, na řeku a na přilehlý terén. Pro boční postřel řeky je výhodné umístiti skrytě alespoň jednotlivá děla s plochou drahou letu střely.

Aby bylo zamezeno přiblížení nepřítele k řece, hlavně však zaujetí dělostřeleckých palebných postavení a přísunu materiálu k převážení, zaujme dělostřelectvo palebná postavení podle situace a času, co možná nejbližší u řeky. Ústup do zadních palebných postavení se provede postupně a včas.

Je-li možné překvapení nepřítelem, má část dělostřelectva a podle okolností celé jeho gros zaujmouti zadnější palebná postavení.

Posice a překážky mají býti vybudovány především v těch prostorech, kde lze čekati přechod nepřítele. Jakmile se zjistí příznaky, z kterých se dá souditi, že nepřítel započal převážeti jednotky, zahájí veškeré dělostřelectvo a co možná i těžké zbraně pěchoty palbu na místa vyčkávací. Od počátku převážení má veškeré dělostřelectvo a pěchota působiti na převážené jednotky, při čemž dělostřelectvo působí hlavně na místa převážení. V dalším průběhu boje je hlavním úkolem dělostřelectva brániti nepříteli v převážení a v zásobování jednotek již převezených a ničiti jeho mosty.

V obraně řeky bude použito též letectva a bojových plynů.

Proti vysazenému nepříteli mají býti ihned provedeny odvetné údery, a nevedou-li k úspěchu, musí býti zabráněno nepříteli v dalším pronikání a v převážení dalších sil až do doby, kdy bude proveden protiútok. Proto je zvláště důležité udržeti prostory, z nichž je možno pozorovati místa přechodů. Protiútok musí býti proveden dříve, nežli se nepřítel mohl většími silami usaditi na obráncově břehu, a dříve, nežli mohl organisovati předmostí schopné odporu.

Přímá obrana podle rakouského pojetí se liší od běžných zásad mimo jiné hlavně tím, že v tomto způsobu obrany není krycí posice, nýbrž hlavní síly určené k obraně obsadí jen obrannou posici přímo na břehu.

c) Provedení nepřímé obrany.

Tento způsob obrany řeky se provádí tak, že se řeka zajišťuje jen předními strážemi přímo na svém břehu. V prostorech, na nichž přechod řeky protivníkem je velmi nepravděpodobný, stavějí se dokonce jen pozorovací hlídky.

Řeka je rozdělena na zajišťovací úseky, pro jejichž určení, způsob a sílu obsazení jsou rozhodující především možnosti nepřátelského útoku.

K podpoře předních stráží se přiděluje co možná též dělostřelectvo.

Úkol předních stráží: klásti tuhý odpor nepříteli při jeho pokusech o přechod řeky.

Čára odporu předních stráží je vlastní břeh neboli přední okraj jejich posice odporu je určen břehem.

Jsou-li v řece ostrovy a vyžaduje-li toho situace, doporučuje se dáti zajišťovací nebo pozorovací jednotky i na ně.

Aby přední stráž mohly zdržovati postup nepřítele a brániti mu ve vysazení jednotek, musí míti zálohy umístěny zvláště proti oněm místům, kde lze očekávati s jistotou přechod řeky nepřítelem nebo kde je přechod nejsnazší.

Hlavní síly jsou připraveny, aby mohly napadnouti nepřítele ještě během převážení a dříve, než bude moci organisovati předmostí schopné odporu. Proto je velmi důležité včasné zajistit místo hlavního úsilí protivníka, dobře organisovat dodávání zpráv, pečovat o rychlé alarmování a uvedení do pohybu jednotek určených k provedení protiútoku, neboť ten bude míti naději na úspěch jen tehdy, byl-li nasazen včas.¹⁾

5. Řeky jako opora křídel.

Bojová činnost na obou březích řeky.

Řeky v boku bojujících vojsk skýtají jim velmi cennou oporu a ochranu křídel; síla jednotek použitých na takové řece k zajištění a ochraně volného křídla závisí na hodnotě řeky jako překážky a na vlastnostech přilehlého terénu.

I když hodnota řeky jako překážky je značná, musí býti stále počítáno s možnostmi nepřátelského zásahu přes ni a musí tedy býti stále prováděn průzkum prostorů na protilehlém břehu.

Zdali kromě průzkumu vedeného na protilehlém břehu, pozorování a zajištění řeky nutno učiniti ještě jiná zajišťovací a obranná opatření, visí na celkové situaci.

Říční válečné lodi a bojové čluny zesilují hodnotu bočního zajištění a usnadňují provedení určitých akcí působících u nepřítele překvapení.

Bojové akce na obou březích řeky, t. j. když protíná řeka frontu vlastních i nepřátelských vojsk, budou tím více pod vlivem řeky, čím větší hodnotu má řeka jako překážka a čím méně přechodů přes ni je k dispozici.

Nesprávné základní rozdělení sil na obou březích řeky lze jen velmi těžko a se značnou ztrátou času změnit.

Opatření učiněná ke klamání protivníka nabývají velké důležitosti.

Často budeme nuceni přesunout vojska s jednoho břehu na druhý, abychom na jednom z nich získali převahu sil a dosáhli překvapení ne-

¹⁾ Poznámka redakce. Lze říci, že úkolem předních stráží je způsobiti nepříteli při převážení a vysazování z lodí co nejvíce ztrát, odporem zjistiti směry jeho úsilí a tím získati potřebné zprávy a čas k zasazení k protiútoku hlavních sil, jež mají nepřítele sraziti zpět za řeku.

přítele. Podmínkami pro uskutečnění překvapení v takovém případě budou:

- znalost nepřátelské situace,
• účelná opatření pro přesun s jednoho břehu řeky na druhý,
• utajení příprav přesunu a jeho provedení,
• rychlé a promyšlené provedení přesunu.

Kdyby se přesun za dne musil provádět pod pozorovanou palbou nepřátelského dělostřelectva, bude nutno jej odložit do nastoupení tmy nebo využití počasí nepříznivého pro pozorování a konečně použití rozsáhlého umělého zamlžení.

O ochranu vlastních přechodů, zvláště teče-li řeka směrem na vlastní frontu, nutno pečovat.

V útoku může mít rozhodující význam rychlé uskutečnění nutné převahy sil a bojových prostředků na jednom z obou břehů.

Znemožňovat nebo ztěžovat přesuny nepřátelských sil s jednoho břehu na druhý proti našemu útočnému prostoru je velmi důležité. Teče-li řeka směrem k nepříteli, použije se k tomu cíli mimo jiné též plovoucích min a plovoucích předmětů k rušení převážení a přechodů.

V obraně bude záležití hlavně na včasném odhalení přesunů nepřátelských sil přes řeku. To je zvláště důležité tehdy, ovládá-li protivník řeku nebo teče-li řeka směrem na vlastní obrannou frontu a tím technická opatření pro rušení převážení a přechodů protivníka jsou nemožná.

VI.

Předcházející statí končí rakouský předpis „F. u. G.“ — Část XI. — Boj.

Na konci předpisu jsou vloženy tři přílohy, jež jsou podle mého názoru pro praktickou potřebu velitelů důležité a vhodné. Jsou to:

1. Mapka Rakouska s isogonami na rok 1931, na níž jsou křivkami (isogonami) naznačena místa stejné magnetické deklinace. Pro místa ležící mimo isogonu nutno vyhodnotiti deklinaci interpolací. Údaje obsažené v mapce jsou zpracovány na podkladě nových magnetických měření Rakouska z r. 1928 a 1929 a jsou platné na rok 1931. V příštích letech má býti počítáno s tím, že deklinace ubývá každoročně asi o 10°. Tato mapka je výhodná při použití busoly.

2. Grafické znázornění délky dní a nocí v jednotlivých měsících a délky trvání soumraku a svítání. Je počítáno se zřetelem na poledník Gmündský (15° východně od Greenwiche) a na rovnoběžku vídeňskou (48°13').

3. Mapka Rakouska pro stanovení místního času, stanovená vzhledem na poledník, probíhající Gmündem (15° vých. od Greenwiche) označený 0'. Od něho na západ a na východ jsou délkové stupně rozděleny každý na čtyři části, z nichž každá odpovídá jedné časové minutě.